

Het heiligenboek

Bernardus van Clairvaux (2). Het religieuze genie Tom Zwaenepoel

Voor Bernardus van Clairvaux is soberheid een vereiste voor het leven, strengheid een noodzakelijkheid voor het geestelijke leven. Omdat aardse schoonheid de monniken en gelovigen van de hemelse schoonheid (het gebed) kan afleiden, kiest Bernardus voor sobere kerken zonder portalen, kapittels en kruisgangen, zonder afbeeldingen en kleuren. Alleen in de 'woestijn van brandend wit licht', zoals de abdijkerk van Clairvaux, kan de monnik in contact komen met God. De rijkdom zit in de Bijbelwoorden vervat. De rest is afleiding of verleiding. Ook in zijn brieven aan machthebbers dringt Bernardus erop aan om de 'eer' niet alleen in uiterlijke dingen te zoeken. Vanwege zijn engagement voor wereldlijke aangelegenheden wordt 'het religieuze genie' Bernardus ook 'ongekroonde paus en keizer van de eeuw' en 'aartsvader van het Europese gevoel' genoemd. De enige manier waarop de mens God kan benaderen, is door de liefde. Hiervoor moet hij de 'twaalf trappen van nederigheid' afdalen. Pas dan kan de menselijke ziel, ontdaan van hoogmoed, zichzelf toestaan God te leren kennen. Met het mystieke web van ontelbare beschouwingen dat Bernardus rond het Hooglied weeft (86 preken), blaast hij de taal

van de hoofse liefde nieuw leven in. In *De diligendo deo* (1, 1) schrijft hij de bekende woorden: „Jullie willen van mij horen waarom en met welke maat je God moet liefhebben. Ik zeg jullie: de reden waarom we God moeten beminnen is God zelf en de maat is mate-loos liefhebben.” Vanaf zijn kindertijd koestert Bernardus een grenzeloze verering voor Maria, die hij met de tedere verering van een zoon bemint. In haar ziet hij de herinnering aan zijn eigen moeder, die sterft als hij zestien is. Later verheft de *Doctor Marianus* de moeder van Jezus tot 'moeder van Clairvaux'. In een beroemde preek vergelijkt hij haar met de ster die de zeelieden volgen om niet van de koers af te dwalen: „Als je Haar volgt, verdwaal je niet” (*Homilia super Missus est*, II,17). Op zijn reizen door alle delen van Europa imponeert Bernardus zijn publiek niet zozeer door de charme van het woord, maar vooral door de uitstraling en overtuigingskracht van zijn persoonlijkheid. Als profetische boetepredikant ijvert hij voor het herstel van de vervallen Kerk en voor de heiligheid van priesters en bisschoppen. De denkwijze en methode van de scholastiek drukken een stempel op hem. Hij laat 350 preken na, meer dan vijfhonderd

brieven en een aantal verhandelingen. In zijn *Sermones super Cantica Cantorum* (18, 3) roept hij bijvoorbeeld op kritisch om te gaan met de samenleving, de eigen omgeving en met zichzelf. „Als je verstandig bent, word je een waterbekken en niet een afvoergeul. Deze ontvangt en vergiet het water bijna gelijktijdig. Een waterbassin echter wacht tot het helemaal vol is en geeft zo verder wat overstroomt zonder zelf iets te moeten inboeten.” Hij gaat naar de diepte en probeert symbolische gebaren of gebruiken voor de gelovigen uit te leggen. Zo gaat hij in op de betekenis van olie. „Met olie kun je verlichten, je kunt ermee voeden en zalven. Hij laat de vlam branden, voedt het lichaam en vermindert de pijn. Olie is licht, voedsel en geneesmiddel in één.” (*Sermo* 15). In *Scriptorium Claravallense, Sermo* (3) spreekt hij diegenen moed in, die dagelijks geconfronteerd worden met geestelijke of lichamelijke pijn: „'s Avonds blijft de klacht en 's morgens keert de vreugde terug. Ik geef me 's avonds over aan de pijn om dan te kunnen genieten van de vreugde van de morgen.” Bernardus aarzde niet om ook aan de leiders van de Kerk zijn mening te zeggen en te wijzen op de wonden van de maatschappij. In

een brief aan paus Eugenius III vraagt hij bijvoorbeeld: „Hoe kun je volledig en echt mens zijn, als je jezelf verloren hebt?” In een brief aan aartsbisschop Hendrik van Boisrogues: „Ik wil graag zwijgen – de nood van de armen echter zwijgt niet.”

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

Omroep

8 mei, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23 uur via Canvas). Eerst een aflevering van *Close-up*, actualiteit op het snijpunt van samenleving en spiritualiteit. Vervolgens aflevering 2 van de twee jaar lopende serie *Sacramenten zijn hartopeners*, natuurlijk ter gelegenheid van het dubbele jaar waarin de Kerk in Vlaanderen de zeven sacramenten in de kijker plaatst. In deze aflevering staat het vormsel centraal. Tot slot de reportage *Paus met een Poolse ziel*. Ter gelegenheid van de zaligverklaring van Joannes-Paulus II bezoekt Wilfred Kemp het geboortehuis van Karol Wojtyla en praat hij met diens jeugdvriendin Halina Krolkiewicz. Zij stond samen met de jonge Karol op het toneel en was ervan overtuigd dat er voor hem een grootse toekomst als acteur was weggelegd. Ook aartsbisschop Stanislaw Dziwisz komt aan het woord. Meer dan veertig jaar lang was hij, als persoonlijk secretaris, Joannes-Paulus' steun en toeverlaat.

De vrome kudde

Uit de klas Ingezonden door Marcel Louwagie

Genoteerd uit de mond of van het blad van leerlingen:

Vraag:
Wat zijn ministers?
Antwoord:
Mensen die ervoor zorgen dat er niets gebeurt in het land.

Vraag:
Wat doet de priester tijdens het doopsel?
Antwoord:
Hij legt peper en zout op de tong van de baby.

Vraag:
Wat zijn kapucijnen en norbertijnen?
Antwoord:
Carnavalsgroepen

Vraag:
Hoe begin je een sollicitatiebrief
Antwoord:
Liefste firma

De juiste baan Ingezonden door Julien Baer

- En wat doe jij in het leger?
- Ik poets handgranaten.
- Lieve help, kunnen die dingen dan niet ontploffen?
- En wat dan nog? Ze zijn tenslotte niet van mij.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

Europese hoofdstad	achte-loos	tennis-ter- vrucht	draag- balk	graan-afval	ver- borgen	kaarten- boek	deel v.e. lichaam
→	2	↓			↓		↓
spreekjes- figuur	→		meubel- stuk	→		1	
zenuw- trek			na- gerecht				
→			voedings- stof	→	6	bazige vrouw	→
			land- afslijting			terug	
werk- plaats	→						bruine waterverf
Romeinse keizer	papegaai	→		landtong	→	8	keuken- gerei
	tijdperk			zeer			
→	↓			wond- vocht	→		↓
recla- mant	→		4			familieid	→
maand						rooms- katholiek	
→				ver- brijzeld gesteente	→		
ouderloos kind	→		7			nauw- sluitend	→
							3

Tijdschriften van 'De Puzzelaar' vindt u in de perswinkel.

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: KLAPROOS

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---